

VẤN ĐỀ GIÁO DỤC QUAN ĐIỂM THẨM MỸ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG HÀ NỘI

ThS. **Nguyễn Thị Luyện** - Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

Trong giai đoạn cách mạng ở nước ta hiện nay, đòi hỏi phải phát huy sức mạnh của cả dân tộc, trong đó thế hệ trẻ được Đảng ta coi là một trong những lực lượng quan trọng. Đại hội Đảng lần thứ XI đã chỉ rõ "Làm tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng, truyền thống, lý tưởng đạo đức và lối sống; tạo điều kiện học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ cho thế hệ trẻ"[1]. Khi khẳng định vai trò to lớn của thế hệ trẻ trong sự nghiệp cách mạng hiện nay, chúng ta nhận thấy vai trò quan trọng của sinh viên Việt Nam. Bởi vì, sau khi ra trường họ sẽ trở thành người lao động có trình độ cao, đó là nguồn nhân lực chủ yếu cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Sự phát triển bền vững của đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa đặt ra một yêu cầu khách quan là phải trang bị cho sinh viên không chỉ kiến thức chuyên ngành, mà còn cả quan điểm chính trị với nền tảng tư tưởng là chủ nghĩa Mác- Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh và những quan điểm thẩm mỹ lành mạnh. Mục tiêu của giáo dục đào tạo ở nước ta là giáo dục toàn diện, thể hiện trên bốn mặt đức, trí, thể, mỹ để hướng con người Việt Nam luôn sống và hành động theo chân, thiện, mỹ. Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng đã đánh giá "Chất lượng giáo dục và đào tạo chưa đáp ứng nhu cầu phát triển, nhất là đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao vẫn còn hạn chế....chất lượng giáo dục toàn diện giảm sút". Đại hội cũng đánh giá: "Môi trường văn hóa bị xâm hại, lai căng, thiếu lành mạnh, trái với thuần phong mỹ tục, các tệ nạn xã hội, tội phạm và sự xâm nhập của các sản phẩm và dịch vụ độc hại làm suy đồi đạo đức, nhất là trong thanh thiếu niên rất đáng lo ngại"[2]. Sinh viên Việt Nam nói chung và sinh viên Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội nói riêng, đều là những người có tuổi đời còn rất trẻ, với đặc điểm tâm sinh lý: Năng động, sáng tạo, nhạy cảm với cái mới, thích thể hiện và khẳng định mình, tuy nhiên họ cũng còn rất bồng bột, dễ dao động. Do vậy, nếu không có sự định hướng một cách vững vàng dựa trên cơ sở khoa học, trong tư tưởng của họ có thể chuyển từ tốt thành xấu. Như vậy, để giáo dục đại học ở nước ta nói chung và giáo dục đào tạo ở Trường Đại học Tài nguyên và Môi

trường nói riêng, cần đáp ứng được mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực có trình độ cao, có phẩm chất chính trị, đạo đức tốt, lối sống có văn hóa. Tuy nhiên, hiện nay nhiều trường đại học, cao đẳng ở nước ta, trong đó có Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội vẫn chưa thực hiện được mục tiêu đó. Trong chương trình đào tạo của các trường mới chỉ chú trọng đến kiến thức chuyên ngành và kiến thức của các môn Lý luận Chính trị, chưa giảng dạy môn Mỹ học, đặc biệt là các trường khối ngành kỹ thuật. Đây là một vấn đề rất khó khăn cho công tác giáo dục, đào tạo hiện nay. Do tác động mặt trái của nền kinh tế vận hành theo cơ chế thị trường, ảnh hưởng của văn hóa và lối sống phương Tây thông qua phim ảnh, mạng internet là con đường dễ thấm thấu vào đời sống thẩm mỹ của thanh niên, sinh viên. Trong khi đó, sinh viên lại chưa được trang bị một cơ sở lý luận khoa học về cái đẹp, chưa có một sự định hướng chính thống về thẩm mỹ. Tại Hội thảo về định hướng thẩm mỹ do Viện Nghiên cứu phát triển thành phố Hồ Chí Minh tổ chức, Tiến sĩ Nguyễn Thị Hậu đã cho rằng: "Một bộ phận trong giới trẻ đang mơ hồ về thị hiếu thẩm mỹ". Cũng tại Hội thảo này, cho biết khi khảo sát 200 bạn trẻ từ 17 đến 25 tuổi tại Hà Nội, kết quả cho thấy 52% đang mơ hồ về thị hiếu thẩm mỹ. Vì vậy, để đáp ứng được mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao, là những công dân có lối sống lành mạnh mà Đảng ta đề ra tại Đại hội XI, thì điều kiện cần thiết phải giáo dục có hiệu quả quan điểm thẩm mỹ lành mạnh cho sinh viên. Quan điểm thẩm mỹ lành mạnh là hệ thống những quan niệm thẩm mỹ của Đảng ta được xây dựng trên nền tảng Mỹ học Mác - Lê nin, đó là những quan điểm thẩm mỹ đúng đắn, thẩm nhân tính nhân văn nhân đạo, kết tinh những nét đẹp truyền thống của dân tộc, phù hợp với tinh thần thời đại. Do đó, giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh có các vai trò sau đây:

Thứ nhất: Góp phần tích cực trong việc phát triển nhân cách cho sinh viên, giúp cho họ có khả năng nhận thức và đánh giá đúng về cái đẹp. Trên cơ sở đó, để họ sống, học tập và làm việc theo quy luật của cái đẹp, có như vậy họ mới có khả năng sáng tạo ra cái đẹp trên cơ sở những giá trị văn hóa

thẩm mỹ truyền thống của dân tộc.

Thứ hai: Góp phần xây dựng phẩm chất đạo đức và lối sống lành mạnh cho sinh viên. Bởi lẽ, việc xây dựng phẩm chất đạo đức và lối sống lành mạnh cho sinh viên hiện nay đang gặp rất nhiều khó khăn, trước hết phải kể đến sự tác động khách quan của mặt trái của cơ chế thị trường ở nước ta và thế lực thù địch thực hiện âm mưu “diễn biến hòa bình”, chống chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Trong nhiều năm qua, chúng đã tìm mọi cách gieo rắc trong sinh viên lối sống thực dụng, ích kỷ, chủ nghĩa cá nhân, sung bái đồng tiền. Do đó, việc xây dựng phẩm chất đạo đức và lối sống lành mạnh sẽ không phải chỉ là tuyên truyền, hô hào, kêu gọi sinh viên làm việc thiện, không làm điều ác, sống có tình, có nghĩa, biết hy sinh lợi ích riêng của cá nhân để phục vụ cho lợi ích chung, mà vấn đề cốt lõi là phải trang bị cho sinh viên một hệ thống các quan điểm thẩm mỹ lành mạnh. Bởi vì, khi được giáo dục những quan điểm thẩm mỹ lành mạnh sẽ giúp cho sinh viên thấy được ý nghĩa và mục đích cuộc sống của con người trong xã hội ta “không có gì quý hơn độc lập tự do”. Nhờ vậy tình cảm, ý chí đạo đức cách mạng được nâng lên. Đó là “bức tường thép” để ngăn chặn lối sống vô đạo đức, thực dụng, trọng đồng tiền của một bộ phận không nhỏ trong sinh viên ngày nay. Họ sẽ biết nêu cao tinh thần đấu tranh bảo vệ chân lý, bảo vệ cái đúng, cái tốt, lên án cái ác, cái xấu và cái tiêu cực, có thái độ kiên quyết dứt khoát đấu tranh ngăn chặn và đẩy lùi mọi tiêu cực, sa đọa, suy thoái về đạo đức và lối sống trong nhà trường cũng như ngoài xã hội.

Thứ ba: Góp phần tạo ra môi trường sáng tạo, lành mạnh cho sinh viên đặc biệt là trong khâu thưởng thức và sáng tạo nghệ thuật. Mỗi sinh viên đều mong muốn tìm kiếm cho mình một không gian thưởng thức và sáng tạo nghệ thuật và cũng chính môi trường ấy mới có thể phát huy được mọi khả năng tiềm ẩn trong mỗi cá nhân, kích thích họ hình thành những nhu cầu thẩm mỹ chính đáng, những tình cảm thân thiện trước tự nhiên, xã hội và chính bản thân họ.

Đối với sinh viên Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội, nếu công tác giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh có hiệu quả, còn giúp cho sinh viên nhận thức được họ phải sống và hành động thân thiện với môi trường, nỗ lực phấn đấu trong học tập và nghiên cứu khoa học để cống hiến sức lực và trí tuệ của mình trong việc giải quyết những vấn đề mang tính toàn cầu hiện nay, như bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai, ứng phó

với biến đổi khí hậu, bảo vệ hòa bình....

Để giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh có hiệu quả, đòi hỏi trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội nói riêng và các trường đại học, cao đẳng trong cả nước nói chung cần phải tiến hành đồng bộ các biện pháp sau đây:

Thứ nhất: Phải đưa môn Mỹ học Mác- Lê nin vào giảng dạy trong các trường đại học, cao đẳng. Bởi vì, Mỹ học Mác- Lê nin là một bộ phận hợp thành hợp thành của triết học Mác- Lê nin, dựa trên cơ sở của chủ nghĩa duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, nó nghiên cứu sự vận động của các quan hệ thẩm mỹ giữa con người và hiện thực. Mỹ học Mác- Lê nin khẳng định mọi niềm vui, khát vọng và những đam mê của con người trong cuộc sống đều gắn liền với hoạt động và thực tiễn xã hội của con người. Con người hưởng thụ, đánh giá sáng tạo thẩm mỹ là do những nhu cầu sinh tồn, nhu cầu giao tiếp và nhu cầu hoàn thiện bản thân mình tạo nên. Quan điểm của Mỹ học Mác- Lê nin đòi hỏi cách nhìn quan hệ thẩm mỹ giữa con người và hiện thực một cách toàn diện và chỉnh thể. Mỹ học Mác- Lê nin cũng chỉ rõ mỗi thời đại, mỗi dân tộc, mỗi giai cấp đều tạo nên các quan hệ thẩm mỹ của mình. Dân tộc chúng ta đang đấu tranh với các hiện tượng phản thẩm mỹ để hoàn thiện cuộc sống của mình. Hơn nữa môn học Mỹ học Mác- Lê nin có vai trò là truyền đạt cách phát ngôn các tư tưởng, các quan điểm nghệ thuật của giai cấp vô sản, giúp cho người học hiểu rõ những quan điểm thẩm mỹ của giai cấp vô sản. Mỹ học Mác – Lê nin còn cung cấp các chuẩn mực sống đẹp một cách hiện đại, đồng thời cung cấp các chuẩn mực hưởng thụ văn hóa một cách lành mạnh.

Thứ hai: Giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh thông qua những loại hình văn hóa nghệ thuật chân chính. Từ thực tiễn cho thấy, văn hóa nghệ thuật có tác động mạnh mẽ đến tình cảm con người, đến tư tưởng và hoài bão, tiếp thêm cho họ sức mạnh phi thường để vượt qua những khó khăn, thách thức. Như vậy, thông qua những loại hình nghệ thuật chân chính đang ẩn chứa những quan điểm thẩm mỹ lành mạnh sẽ thấm thấu vào tình cảm, tâm trạng của con người, hình thành những cảm xúc thẩm mỹ lành mạnh, hướng con người vươn tới cái đẹp, tự nó sẽ tạo ra cơ chế phản ứng lại những loại hình văn hóa phản thẩm mỹ.

Thứ ba: Giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh bằng cách nêu gương người tốt việc tốt. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng dạy “Một tấm gương sáng còn có giá trị hơn một trăm bài diễn thuyết”. Lời dạy

của Người đã có hiệu quả cao trong quá trình xây dựng và kiến thiết đất nước. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, dưới tác động của những mặt trái của cơ chế thị trường xuất hiện nhiều tệ nạn xã hội trái với thuần phong mỹ tục của dân tộc, những giá trị truyền thống của dân tộc đang có nguy cơ bị mất đi. Nhưng chúng ta cũng nhận thấy những giá trị văn hóa của dân tộc được biểu hiện một cách sinh động, cụ thể trong mỗi con người, mỗi hành vi của họ. Những người tốt việc tốt cũng chính là những con người đẹp với những hành vi đẹp, đây là những tấm gương sáng về đạo đức và thẩm mỹ. Trong xã hội ta, người tốt, việc tốt là những người có ý chí vươn lên trong mọi lĩnh vực, như có những sinh viên nghèo nỗ lực phấn đấu trong học tập và rèn luyện, có những người biết vượt lên số phận của mình để tự lo cho cuộc sống của mình, có những người biết xả thân vì nghĩa lớn trong phòng chống tội phạm, hay quên mình để cứu người khác. Đối với sinh viên Trường Đại học Tài Nguyên và Môi trường Hà Nội, những con người biết vượt qua khó khăn, nỗ lực trong học tập và nghiên cứu khoa học góp phần bảo vệ môi trường ở một vùng quê, hay góp phần nhỏ bé trong việc tuyên truyền nâng cao nhận thức của cộng đồng về biến đổi khí hậu và ứng phó với biến đổi khí hậu trong giai đoạn hiện nay ở nước ta. Họ thực sự là những tấm gương người tốt, việc tốt đáng được nêu gương.

Thứ tư: Giáo dục những quan điểm thẩm mỹ lành mạnh gắn kết với các hoạt động của đoàn thể. Hoạt động của các đoàn thể như Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên trong các trường đại học, cao đẳng nói chung và Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội nói riêng, là nơi để sinh viên tham gia hoạt động thực tiễn, nơi thể hiện khả năng của sinh viên, nơi gắn liền giữa học và hành, nơi để sinh viên tự rèn luyện bản thân mình và cũng là nơi nâng cao khả năng nhận thức của mình trong quá trình học tập.

Như vậy, giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh cho sinh viên nói chung và sinh viên Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội nói riêng trong giai đoạn hiện nay có một vai trò rất quan trọng. Nó cung cấp cho sinh viên một cơ sở khoa học vững chắc về khoa học thẩm mỹ trên cơ sở đó giúp cho sinh viên nâng cao năng lực cảm thụ thẩm mỹ, để luôn sống và hành động theo chân - thiện - mỹ. Do đó, cần phải nhận thức được giáo dục quan điểm thẩm mỹ lành mạnh là một bộ phận không thể thiếu trong chiến lược phát triển giáo dục đại học ở nước ta hiện nay. Nhằm đào tạo nguồn nhân lực năng động, sáng tạo trước những biến đổi trong cuộc sống, dám đương đầu với những thách thức, có ý chí vươn lên làm chủ khoa học công nghệ, làm chủ bản thân, đồng thời có năng lực cảm thụ và hành động theo quy luật của cái đẹp.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI, NXB Chính trị Quốc gia.
2. Đỗ Xuân Hà. Giáo dục thẩm mỹ, món nợ lớn đối với thế hệ trẻ. Nhà xuất bản giáo dục - 1998.
3. Phân viện Báo chí và tuyên truyền - Khoa triết học, Mỹ học, bài giảng cho các lớp không chuyên Triết, Hà nội 1999.
4. Iu.A. Lu Kin, V.C.XCA.CHE- RƠ- SIC- CÔP, người dịch Hoài Lam, Nguyên lý Mỹ học Mác - Lê Nin, NXBSGK Mác - Lê Nin, Hà Nội 1985.
5. Tạp chí Khoa học và công nghệ, Đại học Đà Nẵng – Số 5(40).2010